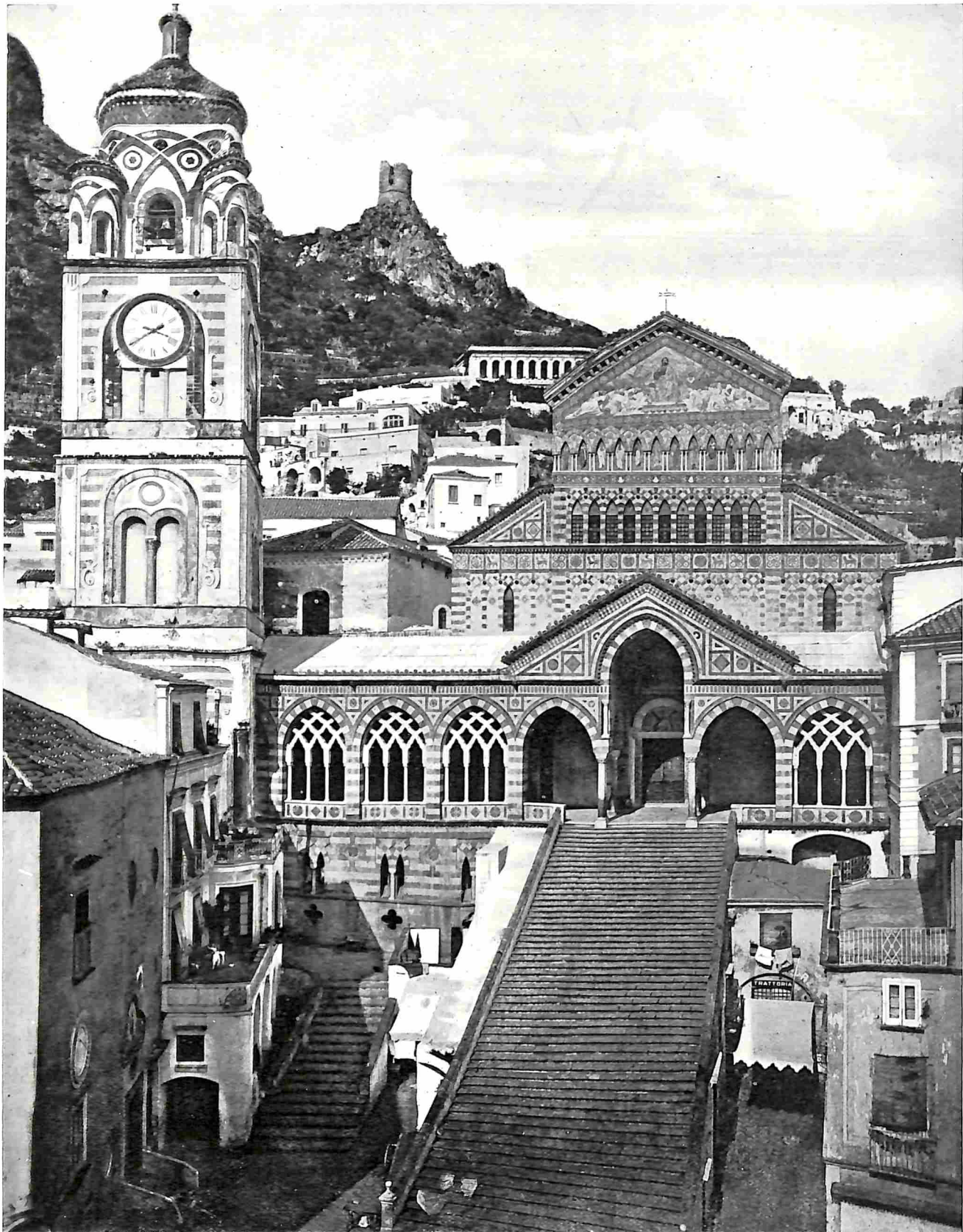

BUITEN

29^E JAARGANG N^O. 45

ZATERDAG 9 NOVEMBER 1935

DE KATHEDRAAL TE AMALFI AAN DE GOLF VAN SALERNO

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT	INHOUD
DE KATHEDRAAL TE AMALFI (ILL.)	BLZ. 529
SNELHEID DOOR SINCLAIR LEWIS (SLOT)	BLZ. 530—531
BIJ DE PRIMITIEVE VOLKEREN VAN RUSSISCH-AZIË (GEÏLL.) (IV. DE KHAKASSEN). DOOR KURT LUBINSKI	BLZ. 531. 539—540
TEMPELSCHOONHEID IN JAVA (GEÏLL.). DOOR JAN POORTENAAR (II)	BLZ. 532—535
DE CHOW-CHOW (GEÏLL.). DOOR P. M. C. TOEPOEL	BLZ. 535—537
TULPEN VOOR DE KAMER (GEÏLL.). DOOR G. KROM- DIJK	BLZ. 537—539

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar Rokin 74—76, Amsterdam. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

SNELHEID

3) DOOR SINCLAIR LEWIS

KOCHT hij een schilderij van het huis van de Kendricks toen hij hier was?"

"Ik geloof van wel. Hij liet een van die schilders 'n schilderij maken van dat huis. En hij kocht een paar dingen van me — een paardeharen sofa en een schilderij van den ouden kapitein Gould, dat May Gould hier gelaten had".

"Had die kapitein Gould van dat portret een Griekschen neus? En lichte bakkebaarden en een streng gezicht?"

"Dat is 'm. Wat heeft Brad je verteld?"

"Niets!" Buffum zuchtte. "Dan was Rivers dus een doodgewone vent? Net als ik?"

"Gewoon? Brad Rivers? Wel, Zenas heeft Brad enkele jaren naar Taunton naar school gestuurd, maar wij zeiden altijd dat-ie zoo'n armoedzaaiër was, dat geen hond van 'n Kendrick of 'n Bearse of 'n Doane hem zou bijten. Vraag maar welken ouwen baas hier in de stad je ook wilt".

"Dat zal ik eens doen. Dank je wel!"

Buffum liep over de stoffige straat van Apogee, een lange man met innemend uiterlijk en een kaasbolletje op het hoofd.

Hij had slechts een-en-vijftig minuten vóór het lokaaltje van Apogee terugkeerde naar het station, waar de eerstvolgende exprestrein naar het Westen stopte.

Hij belde, bonkte op de voordeur, liep achterom en ontdekte hier Aurilla's moeder, die servetten aan het wasschen was. Over haar bril heen keek zij hem aan en zei: "Ja?"

"Herinnert u zich dat ik kort geleden hier door gekomen ben? Ik zou uw dochter een oogenblik willen spreken".

"Dat gaat niet. Ze is op school".

"Hoe laat komt ze terug? 't Is nu vier uur".

"Misschien dadelijk, misschien niet voor zessen".

Zijn trein ging om vier-negen-en-veertig. Hij wachtte op de stoep voor het huis. Het was vier-een-en-twintig, toen Aurilla Rivers op het pad verscheen. Hij snelde haar tegemoet, zijn horloge in de hand, en

nog vóór zij iets had kunnen zeggen, ratelde hij los:

"Herinnert u zich me? Fijn! Over acht-en-twintig minuten moet ik den trein halen San Francisco voor Japan misschien daarna Indië blij me te zien o wees alstublieft niet een Rivers maar Aurilla nog zeven-en-twintig en een halve minuut blij?"

"Eh — eh — j-ja —".

"Nog aan me gedacht?"

"Natuurlijk".

"En gehoopt dat ik nog eens hierlangs kwam?"

"U bent zoo egoïstisch".

"Nee, alleen maar gehaast. Nog maar zeven-en-twintig minuten. Nog wel eens gehoopt dat ik terugkwam? Ja toch? Hoort u de boot naar Japan niet fluiten — ons roepen?"

"Japan!"

"Zoudt u 't graag zien?"

"Vreeselijk!"

"Gaat u met me mee? Een geestelijke kan aan den trein zijn. Als u naar Detroit telefoneert, hoort u alles over me. Kom! Vlug! Trouw met me! Nog maar zes-en-twintig-en-een-half!"

Als antwoord kon zij slechts fluisteren: "Nee. Ik moet er niet aan denken. 't Lokt me erg aan. Maar moeder zou 't niet goedvinden".

"Wat heeft uw moeder te maken —".

"Alles! Voor ons is het individu niets, de familie is heilig. Ik moet denken aan mijn vader en grootvader Zenas en honderden prachtige oude Yankees, die iets opgebouwd hebben, zoo oneindig veel groter dan individueel geluk. Noblesse oblige!"

Hoe kon hij, bij zulk een voorouder-vereering, de waarheid vertellen? Hij barstte los: "Maar je zou het graag doen? Aurilla! Nog vijf-en-twintig minuten nu!" Hij duwde zijn horloge in zijn vestzak. "Luister eens. Ik wil je kussen, ik ga zeventuizend mijl ver weg. Ik ga je kussen, daar onder die wingerd!" Zijn vingers gleden onder haar elleboog.

Tegenstribbelend ging zij mee, vleiend: "Nee, nee, toe, nee!" tot hij haar woorden in een kus smoorde en met dien kus vergat zij alles wat zij gezegd had en klemde zich aan hem vast, smeekend: "O, ga niet weg. Laat me hier niet achter in dit doodsche dorp. Blijf hier — neem de volgende boot. Haal moeder over —".

"Ik moet deze hebben! Ik moet daar zijn — groote race. Kom mee!"

"Zon— zonder kleeren?"

"Koop ze onderweg — San Francisco!"

"Nee, het gaat niet. Behalve moeder zijn er ook nog anderen aan wie ik denken moet".

"Mr. Dawson. Geef je echt om hem?"

"Hij is heel vriendelijk en attent en een echte geleerde. Moeder zou willen dat mr. Dawson dominee werd aan Cape Cod en ze dacht dat ik op die manier de oude familiebanden weer kon aanknoopen en een echte Rivers worden. Als mrs. Dawson kon ik het huis en alles —". Ze werd onderbroken door zijn twee handen op haar schouders, door zijn oogen, die eerlijk, maar bitter de hare zochten.

"Krijg je nooit genoeg van die voorouders?" riep hij uit.

"Nee. Wat ik ook mag zijn — zij waren magnificent. Eens bij een munitie op de klippen, die hij kommandeerde, heeft grootvader Zenas —".

"Groote genade, er heeft nooit een Zenas Rivers bestaan. Hij was een Portugeesche immigrant, die

Ribeiro heette, Fernao Ribeiro. Dat schilderij daar in de kamer stelt een kapitein Gould voor".

Zij maakte zich vrij uit zijn armen. Maar hij ging onversaagd voort, terwijl hij in oogen en stem zijn teederheid trachtte te leggen:

„Grootvader Zenas was een korte, donkere baas, een schipbreukeling en niet heel aangenaam. De eerste werkelijke aristocraat in je familie ben jij".

„Wacht even. Bedoel je dat — dat er niets van aan is? Maar dat huis van de Rivers dan?"

„Dat bestaat niet. Het huis op het schilderij is altijd van de Kendricks geweest. Ik ben juist naar Cape Cod geweest en vond daar —".

„Is het niet waar? Niets daarvan — van de Rivers?"

„Niets ervan. Het was niet mijn bedoeling het je te vertellen. Als je me niet gelooft, kun je schrijven".

Zij wendde zich om en keek opzij. Hij herinnerde zich dat aan het einde van de straat aan dien kant een hoogte was met een klein dorpskerkhof. Zij mompelde voor zich heen: „Arme vader! Ik hield van hem, o zooveel, maar — ik weet, dat hij fabeltjes vertelde. Alleen maar omdat hij wilde dat we trotsch op hem zouden zijn. Mr. — hoe heet u ook weer?"

„Buffum".

„Kom eens mee".

Hij volgde haar vlugge stappen het huis in, naar de kamer der vereerde portretten. Zij keek van „Zenas Rivers" naar de schets van het „Rivers-Huis". Zij streek met de hand over het glas van haar vaders foto. Zij blies het stof van haar vingers. Zij zuchtte: „Het ruikt hier muf, erg muf!" Zij liep naar de mahonie ladenkast en haalde er een vel perkament uit. Hierop was, zag hij, een familiewapen geteekend. Zij nam een potlood, keerde het perkament om en teekende een voortsnellenden auto.

Zij wendde zich om en stak hem de schets toe met de woorden: „Hier heb je het wapen van de aanstaande familie, het embleem van een nieuwe aristocratie, die weet hoe te werken!" Met een plechtigheid, die heelemaal niet plechtig was, zei hij: „Miss Rivers, zoudt u met mij willen trouwen, ergens tusschen hier en Californië?"

„Ja", — hij kuste haar — „als u" — zij kuste hem — „moeder kunt overhalen. Zij heeft vrienden en een beetje geld. Zij kan zich redden zonder mij. Maar zij gelooft in het aristocraten-fabeltje".

„Mag ik tegen haar jokken?"

„Eén keer zou misschien wenschelijk zijn".

„Ik zal haar zeggen dat mijn moeder een Kendrick van Harlepool was en ik zal verschrikkelijk dik doen, maar haastig — ja, die haast! Precies nog dertien minuten!"

Uit de gang klonk mrs. Rivers' knorrige stem: „Aurilly!"

„J-ja, moeder?"

„Als jij en die man den trein moeten halen, moet je nu gaan".

„N-n-nee toch", hijgde Aurilla; toen, tot Buffum: „Ik ga vlug naar boven en pak mijn koffer".

„Dat is al klaar, Aurilly. Op 't oogenblik dat ik dien vreeselijken man weer zag komen, wist ik dat hij haast zou hebben. Maar ik vind toch wel dat je me den naam van mijn schoonzoon zeggen kunt voor je weggaat. Je hebt nog maar elf minuten. Haast je, kind, haast je!"

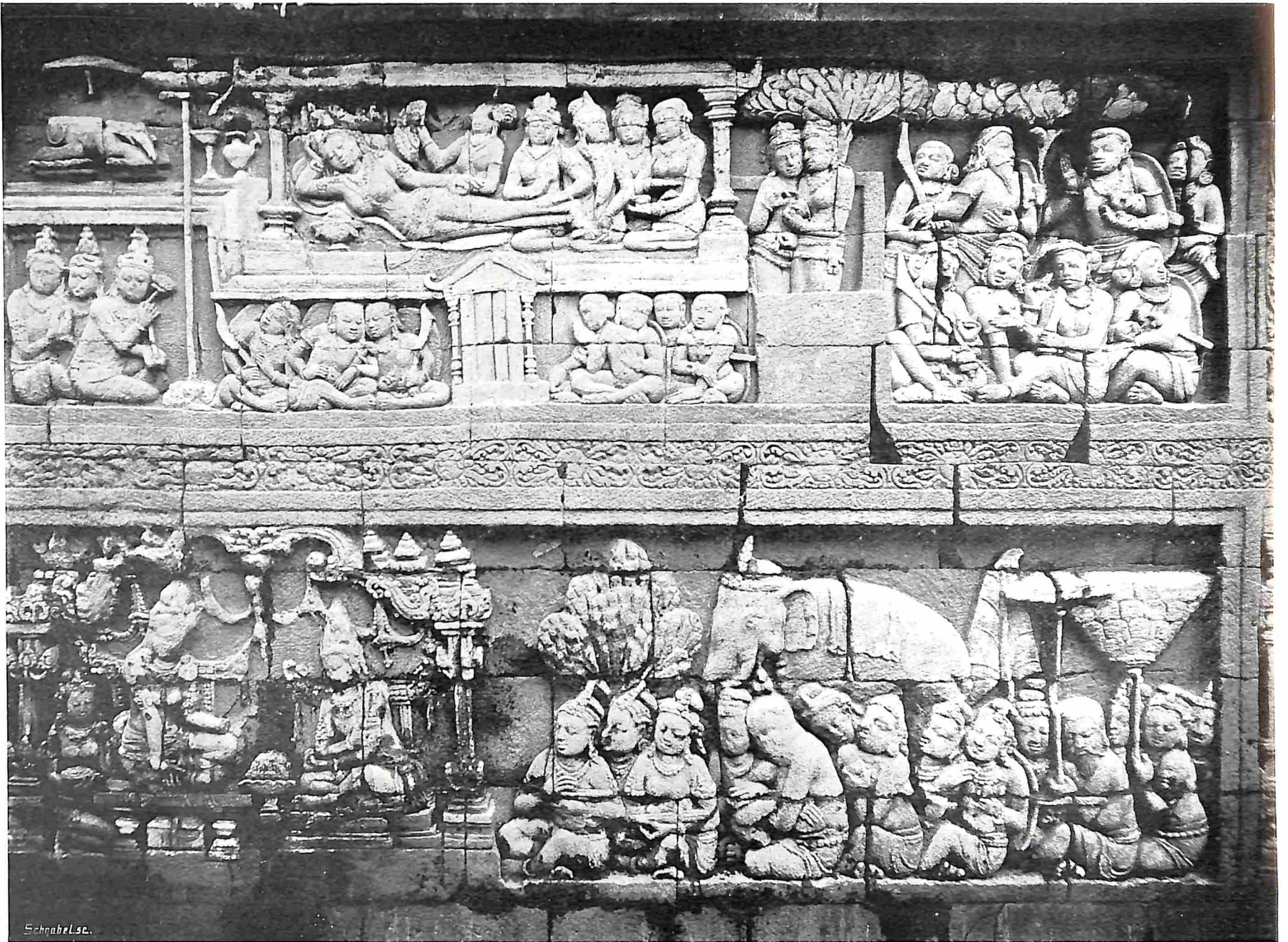
Bij de primitieve volkeren van Russisch-Azië

DOOR KURT LUBINSKI

IV. DE KHAKASSEN

ZUIDWAARTS van Tomsk, langs de Jenissei, ligt het land der Khakassen. Oest Abakans, de bestuurszetel van het Khakassengebied, is eigenlijk slechts een groot dorp. Tot het aan den anderen oever gelegen Minoessinsk verhoudt het zich ongeveer als Barmen tot Elberfeld. Toen ik in de stad aankwam, was men juist van plan op den Khakkasischen oever van de Jenissei een derde zusterstad te bouwen. Op eenigen afstand van den grooten weg werden door metselaars lange reeksen fundamenteën voor nieuwe huizen gelegd. Want op deze plek zullen de Khakassen een moderne hoofd- en regeeringsstad krijgen. ☞ Nog echter leven hier twee tijdperken naast elkander voort. Onderweg waren wij te weten gekomen, dat in een naburig plaatsje een Khakassische vrouw er algemeen erkende betrekkingen met de geestenwereld op na hield. Bij de primitieve volkeren van Siberië heeft de oorspronkelijke positie van slavin der vrouw nooit verhinderd, dat zij priesterlijke macht kon uitoefenen. ☞ Al voortrijdend lieten wij geleidelijk de gehuchten achter ons en kwamen in de steppe; de morgenzon spiegelde fantastisch in het zwarte zoutmeer Itkoel; groote vluchten Toerpa-eenden waggelden tusschen de heuveltjes en keken ons nieuwsgierig na. Plotseling een verrassing. Ik vertrouwde de eerste oogenblikken mijn oogen niet. Toen echter, toen ik zeker was van mijn zaak, liet ik stoppen, sprong uit den wagen en haastte mij een heuvel op. ☞ „Weet jullie wat ik gevonden heb? Hier bloeit edelweiss, al de heuvels langs den weg staan er vol van!" Ik hurkte neer en plukte een armvol van de fluweelzachte, lieflijke bloemen. Edelweiss in Siberië, edelweiss in de Khakassen-steppe, wie had dat ooit gedacht! ☞ We kwamen in Bolsjoi-Spirinn, een Khakassendorp, waarvan de joerten, groote, zeshoekige hutten, uit boomstammen samengevoegd en met takken bedekt waren. Hier woonden volkomen gerussificeerde inboorlingen, de petten boven de breede gezichten met spleetoogen. Niettegenstaande deze teekenen van civilisatie echter leeft het primitieve in tal van vormen voort. ☞ Wij moesten er ook goed aan denken, dat wij bij Oosterlingen waren en het tempo van onze reis naar hun gewoonten omschakelen. Dit beteekende, dat wij eindelooze gesprekken met hen moesten houden en dat wij elke aangelegenheid eerst na lange omwegen konden opperen. ☞ Wij werden in een joerte gebracht. In tegenstelling tot de armoedige tenten der Altai-bewoners was alles hier keurig in orde. In de ruimte, een gelijkzijdigen zeshoek, stonden kisten en kasten in het rond en langs de wanden hiervan hingen bordes en koppen en flesschen, precies naar de grootte gerangschikt, als waren het zeer bezienswaardige rariteiten. Ook een spiegelblanke samovaar stond op een met ijzer beslagen koffer. In een hoek hingen afbeeldingen van heiligen onder een uitgedoofd eeuwig lampje; de Sowjet-revolutie heeft ze onttroond.

(Vervolg op bladz. 539)

DE BOROBOEDOER. FRIES VOORSTELLEND DEN WITTEN OLIFANT UIT DEN HEMEL NEERGEDAALD EN MAYA, DE MOEDER VAN BOEDDHA, IN DEN LUSTHOF LOENBINI

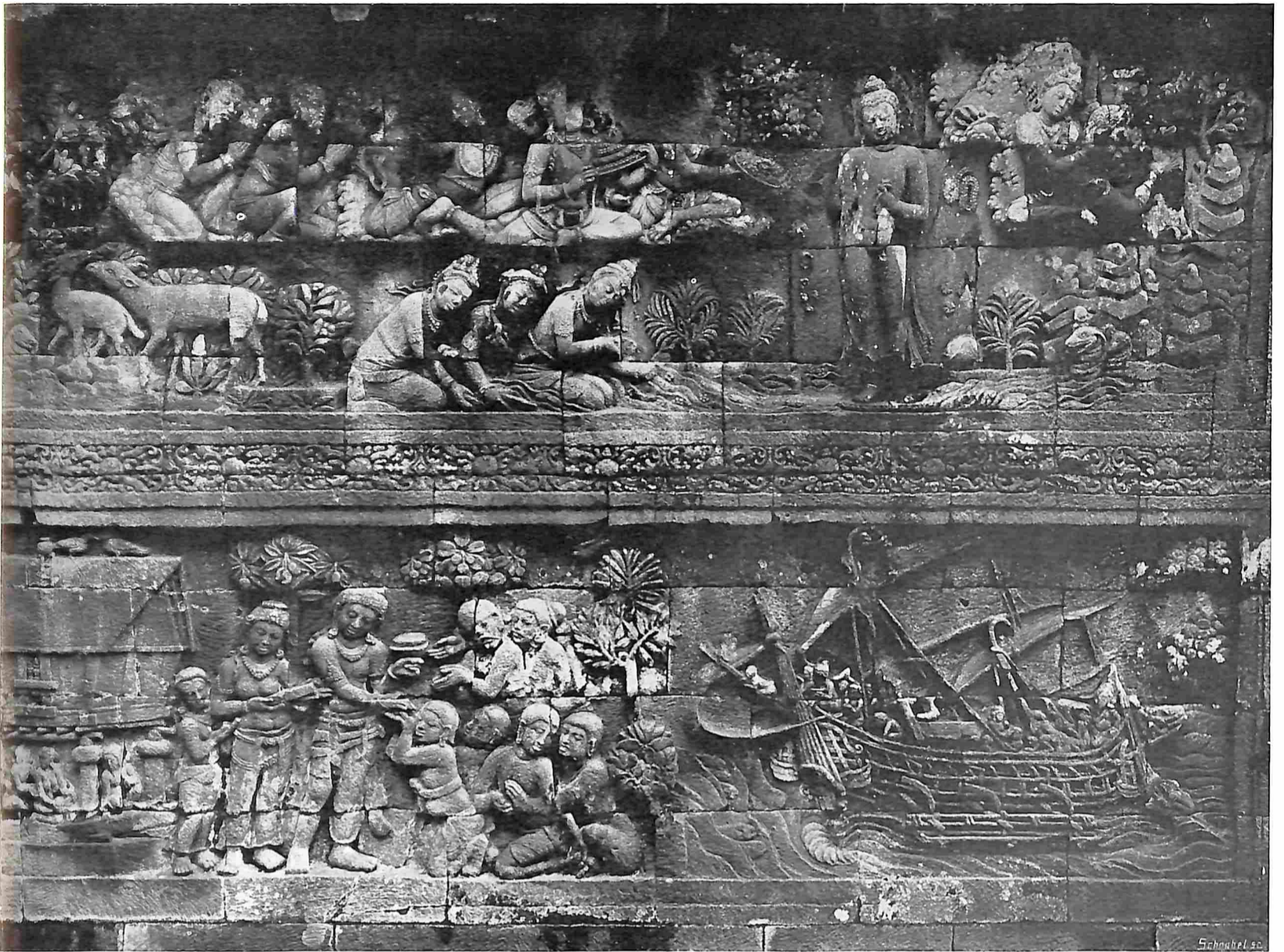
TEMPELSCHOONHEID IN JAVA

DOOR JAN POORTENAAR

(II)

DE Boroboedoer nu, verreweg het grootste van alle Hindoe-Javaansche bouwwerken, is op een gansch andere wijze gelegen. Het heiligdom troont op den top van een heuvel, die omringd is door lager gelegen velden, de vruchtbare landen waar de akkerman immer bezig is, die wijduit gespreid liggen in de stralende zon; zooals zij den heuvel omringen, worden die vlakke velden weer omsloten door hoge bergruggen, die aan alle zijden den horizon afsluiten. Wie dus op den Boroboedoer staat, overziet een klein heelal. Daar rijzen aan den gezichtseinder de silhouetten op van den altijd rookenden Merapi, een lange pluim van damp, het teeken van ondoorgrondelijke, onbegrijpelijke werking der natuurkrachten wordt als een lijn getrokken in de ijle lucht. Daar ligt de even machtige vulkaan Merbaboe, daar liggen de Soembing en de Sendara, daar ligt het wilde bergland van Minorah, dat met een karteligen rotskant tegen de lucht afsteekt. Alles ver, hoog, en oneindig. Beneden, in de vlakke, glanzen de kronen der palmboomen, die strak en recht opstijgen uit den grond, en in den zachten wind glinsteren de harde, stekelige bladen als de zon over dit klein heelal is opgegaan. ☞ De Boroboedoer dan staat in het midden van dit grootsch geheel. Hij is er neergezet als een koningskroon. Hij omvat den top van zijn heuvel geheel, hij is er als het ware de omkleeding van. De bouwers hebben daar den heuvel terrasgewijze afgegraven en zoo een grondslag verkregen, waarlangs steenen guirlanden, omgangen, galerijen werden gelegd. Aldus ontstond een, trapsgewijs hoogerwordend, bouwwerk, dat een steenen bekleeding van den heuveltop vormt. De galerijen zijn eerst in hoofdvorm vierkant; aan elke zijde verspringen zij nu en dan, zoodat een rijke afwisseling wordt verkregen en er geen lange, rechte, en ononderbroken balu-

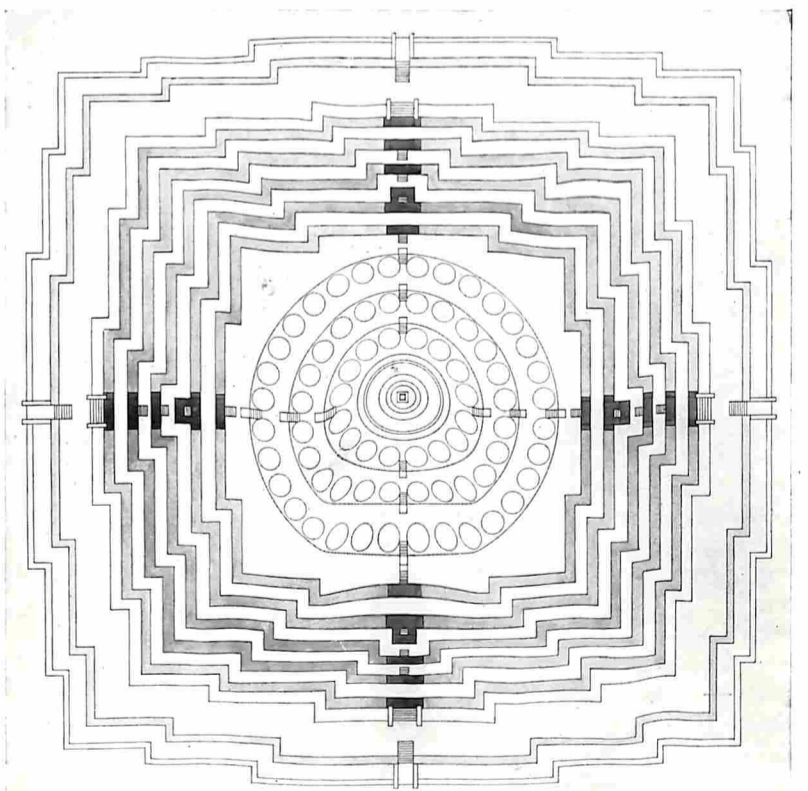
straden worden gevormd. De telkens hooger gelegen omgangen worden dus ook telkens iets kleiner van omvang: ze zijn elk een wandelgang van een tweetal meters breed, aan de buitenzijde door een lagere, aan de binnenzijde door een hoogere steenen ommuring afgesloten. Die steenen wanden zijn door rijke reliefs versierd, waarover wij zoo dadelijk nog zullen spreken; door het verspringen der ommuring ontstaan binnen elkaar gelegen zes-en-dertighoeken, waardoor eentonigheid vermeden wordt: een levendige schaduwwerking in de tropenzon. In het midden van elk der vier zijden voeren trappen naar elke volgende, hooger gelegen gaanderij. Onze plattegrond laat dat zien. Na de vierde verandert plotseling het aanzien geheel. De nu volgende omgangen zijn niet hoekig, doch rond, en wat den bezoeker nog meer treft: eensklaps valt alle versiering weg, het is een massieve wand van vierkante steenblokken nu, terwijl eerst een kantwerk van voorstellingen, een reeks van profielen en lijsten de eigenlijke bouw sierde. Deze ronde, cirkelvormige terrassen zijn bezet met kleine koepeltjes, klok-vormige bouwseltjes, in welker wanden vele kleine openingen zijn gelaten, zoodat de ruimte daarbinnen van buiten af zichtbaar is. Ze omsluiten elk één Boeddhabeeeld, dat de ledige ruimte vrijwel geheel vult. Ook hier weer: men kan er niet binnentreden; er is geen deur of poort, de beelden staan er als onder een steenen stulp. Na drie van deze gaanderijen te zijn opgegaan, staat de bezoeker opnieuw voor een verrassing: de nu overblijvende cirkelvormige top van het geheel wordt gevormd door een véél grooteren, ronden koepelbouw, die door een pinakel bekroond wordt: ook deze koepel heeft geen ingang. Hij is ook niet, als de kleine klokken van daareven, doorboord met openingen in het steenwerk: één geheimzinnig gesloten massa is het, ondoordringbaar, hoog en majestueus. Inmiddels is

FRIES VAN DEN BOROBOEDOER. VOORSTELLEND DE AANKOMST VAN BOEDDHA'S SCHIP, EN ZIJN HULDIGING DOOR GEESTEN, BRAHMANEN EN BEVOLKING.

al het omringende land steeds dieper voor het oog van den bezoeker weggezonden. De stilte, het aan de aarde ontheven zijn, is geleidelijk meer waarneembaar, de sfeer van on-wereldsche concentratie en afzondering moet ieder treffen, die niet met al zijn denken en voelen in het materiele steekt. Er is eenheid in stijl tusschen koepel en Boeddha-omsluitende klokken eenerzijds, en deze en het gansche bouwwerk anderzijds. Die bouwvorm heet „stoepa”, en de Boroboedoe is er het merkwaardigste voorbeeld van. Zulk een stoepa richtte men daar ter plaatse op, waar eenig belangrijk feit uit Boeddha's leven was voorgevallen, of waar van zijn asch werd bewaard; het bouwsel zelf verkreeg daardoor mede van de geestkracht, de geestelijke waarde der leer en verwierf als zoodanig een heilige, zegenende werking; een baken des geestes in de zee van het aardsch bestaan. ☞ Wat is nu de bedoeling van dit drie-deelige samenstel van het monument? Waarom die gesloten, geheimzinnige koepel op den top? Waarom die overdagige voorstellingen, in relief in den steen gehakt, langs de vier vierkante gaanderijen, en het plotseling afbreken ervan hoogerop? Die relief-versiering geeft er eenigermate zelf het antwoord op, en ook de andere vragen worden door het monument beantwoord aan hem, die er zich met aandacht en rust aan overgeeft. Hem toch blijkt, hoe de relieffreeksen zich eerst aaneenrijen tot een levensbeschrijving van den Boeddha. De ongeveer vijftienhonderd voorstellingen, elk met vele figuren, prachtige composities, zijn voor een deel door navorschingen verklaard. In den gedachtengang van den Boeddhist is deze, onze wereld vergankelijk, daarom onwaardig en ellendig. Het mensch-zijn, stoffelijk, vleeschelijk, is hem een last, alle begeeren is hem uit den boeze, het persoon-zijn, een persoonlijkheid een opsluiten van den geest, dat diens vrijheid remt. Oer-oud, Indisch, is het „Karma”-begrip, de leer, hoe het leven hier op aarde slechts een schakel is van een langer bestaan, een telkens herboren worden; hoe men door zijn huidig leven goed of minder goed te leven, zijn eigenlijk

Ik beïnvloedt en dit voor een volgende schakel, een hergeboorte, dus zelf als het ware op een hooger of op een lager plan plaatst. De moeiten en zorgen, de lasten en de weifelingen, de raadselen en nimmer-eindigende bekommernissen van ons aardsch leven deden hem uitzien naar een verlossing daarvan. Zooals anderen zich die denken in een hemelsche

PLATTEGROND VAN DEN BOROBOEDOER

belooning en een helsche bestraffing. zag de Boeddha en ziet de Boeddhist een uitweg uit dien eindeloozen kringloop van levens en lasten door het uitdooven van den wensch. het vervluchtigen van de begeerte. Is die toestand bereikt. waarin alle streven, jagen, begeeren, doen is overwonnen. dan vindt de geest een rust. die boven het aardse drijven staat: het is het nirwana. dat dan bereikt wordt. De Boeddha was hij. die dezen uitweg wees en hem predikte tot heil der menschheid. nu vierentwintig eeuwen geleden. maar nog voor millioenen en millioenen lichtend straalt. ☞ De Boroboedoer nu is de afspiegeling in steen van deze godsdienstige overtuiging. Op de eerste gaanderij nu wordt ons het leven van Boeddha getoond. en van het Oosten. waar de zon rijst. beginnend. kan men aldus den omgang maken gelijk de geloovige van weleer dien ging en zich in het leven van den Verlichte verdiepte. Den aanstaanden. tot zijn taak bereiden Boeddha noemt de Indiër Bodhisattwa. en als Bodhisattwa daalt de prediker uit den hemel om. onder allerlei wonderen. waaraan de menschheid vroeger zoowel als nu behoefte gevoelt. als mensch geboren te worden. een hemelsche telg eens konings; de koningin Maya zal zijn moeder zijn. Een zekere overeenkomst met de geboorte van Christus zal menigeen hier in de gedachte komen. Ook zijn geboorte wordt van wonderen vergezeld: waar de verlosser zijn eerste schreden zet. ontluiken lotusbloemen. Als jongeling een tempel bezoekend. ontwaren de daar aanwezige godenbeelden in hem den Bodhisattwa. zij komen tot leven en dalen van hun voetstuk om hem hulde te brengen. Ook hier een zekere analogie met het leven van Jezus. die in den tempel door de schriftgeleerden als wijzer dan zij. als meer verlicht. erkend wordt.

De koningszoon. tot regeeren bestemd. ziet echter zijn levensgang een keer nemen. Eens. als hij uitrijdt in zijn wagen. terwijl een dienaar den gouden pajong. het eereteken der vorsten. boven zijn hoofd heft om hem tegen de zonnelucht te beschutten. ontwaart hij een grijsaard. een gestorvene. en een monnik: de verpersoonlijking van het aardse lijden. den dood. en het zoeken van een weg — de monnik — om aan die aardse aanleve te ontkomen. Die drie verschijningen stemmen hem tot nadenken; ook hij wil zich bezinnen op een uitweg uit het lijden; hij snijdt zich het haar kort. verlaat zijn paleis en de vorstenzoon begint een nieuw leven als bedelmonnik; Çakyamunie noemt men hem: den monnik uit het geslacht der Çakya's. Al zijn rijkdom

laat hij achter: een pij. een nap. een staf is voortaan al hetgeen hij bezit. De Boeddha erlangde het inzicht. dat eeuwen later door Jezus van Nazareth zou worden uitgesproken: eerder zal een kermel door het oog eener naald gaan. dan — een

woord dat door de zich naar Christus noemenden niet al te overdreven in praktijk gebracht wordt. Het is met groote waarheden zooals de oude Indiërs het zich met het stoffelijk leven dachten: ze worden steeds weer geïncarneerd. Een nieuwe overeenkomst met wat ons van Jezus wordt verhaald zien wij in den strijd met den Booze. In meditatie teruggetrokken om zich op het heil te bezinnen. komen de booze geesten. in hem hun gevaarlijken tegenstander ontwarend. en schieten hun pijlen op hem af. Een nieuw wonder geschiedt: de pijlen worden in bloemen veranderd. een hulde aan het Goddelijk Inzicht. dat voor kwaadwilligheid onaantastbaar is voor hem. die er met alle geestkracht aan vasthoudt. Door die beproeving van Satan vreesloos te weerstaan. bereikt de verlosser het hoogste inzicht: de Bodhisattwa is nu Boeddha. „de Ontwaakte”. geworden. en deze. met eenige volgelingen. begint zijn arbeid als prediker van de nieuwe heil-brengende leer. Dit alles staat in de reliefs als in geschriften te lezen. ☞ Hoe de begeerte naar het groote heil een dieper dan gewoon mensche-lijk inzicht kan bereiken. stichtelijke verhalen als lectuur-in-beeld-gebracht. volgen thans. Hoe het mogelijk was dat de Boeddha zich in een lange reeks van mensche-lijke levens voor-

bereidde tot zijn hooge taak. hoe hij zulk een trap van geestelijke volmaaktheid kon bereiken. deugden van zoo groote werking en kracht verwerven. wordt in andere reliefs getoond. Zij zijn den gewonen sterveling een leering. hoe hij te leven

heeft om het pad van den Verlichte zoo veel mogelijk. en zoo hij het kan. geheel te volgen. Al deze reliefs zijn illustraties van oude teksten. waarbij er zijn van beroemde dichters der oudheid: zij doen denken aan de gelijkenissen des bijbels. Er is een haas. die zichzelf offert om een asceet tot voedsel te strekken. die zich dus offert om het concentreren op het bovenaardse mogelijk te maken. te steunen: een leering voor den Sterveling. Er is een ander dier. dat het goede betracht door een belager te hulp te komen. als die in nood verkeert — en wie zou hier niet aan den barmhartigen Samaritaan denken? Aldus wordt den geloovige in menig voor- en vierde gaanderijen toonen den Boeddha op steeds hooger

WATERSPUWER VAN DEN BOROBOEDOER

LUCHTFOTO VAN DEN BOROBOEDOER

— om aan die aardse aanleve te ontkomen. Die drie verschijningen stemmen hem tot nadenken; ook hij wil zich bezinnen op een uitweg uit het lijden; hij snijdt zich het haar kort. verlaat zijn paleis en de vorstenzoon begint een nieuw leven als bedelmonnik; Çakyamunie noemt men hem: den monnik uit het geslacht der Çakya's. Al zijn rijkdom

ring voor den Sterveling. Er is een ander dier. dat het goede betracht door een belager te hulp te komen. als die in nood verkeert — en wie zou hier niet aan den barmhartigen Samaritaan denken? Aldus wordt den geloovige in menig voor- en vierde gaanderijen toonen den Boeddha op steeds hooger

CHOW-CHOW PUP, 7 WEKEN OUD,
UIT DEN KENNEL VAN MEVR.
ROES-ROES TE OOSTERBEEK

gestegen geestelijk niveau; de Boeddha als eerste verkondiger der de menscheit reddende leer is Maithreya geheeten; vele verkondigingen zullen volgen en de allerlaatste vorm zijner prediking is Samantabhadra genaamd, pas in de verre toekomst zal deze den menschen verschijnen, en aldus ontplooit zich een steeds ruimere gedachtenwereld, een steeds omvattender tijdsbegrip, een steeds intenser en hooger geestelijk leven voor den geloovige die, heil-begeerig, zich met volle overgave wijdt aan den Boroboedoer en wat hij te zeggen, te leeren heeft. Den zin van een baken in de zee van het aardsche leven heeft het zelf-heilige bouwwerk aldus zeer sterk. Maar die beteekenis wordt nog verhoogd door honderden beelden, langs de gaanderijen geplaatst, die den Boeddha voorstellen in een zestal, als het ware de hoofdpunten van zijn geestesleven markeerende, gedaanten. Die gedaanten herkent de Boeddhist aan de houdingen der handen, moedra's geheeten. Zoo is er de houding van het tot getuige nemen der aarde: tijdens den aanval van den Booze nam Boeddha deze houding aan, waarin hij de aarde tot een getuigenis aanraakte, de aarde, waarop hij zijn talloze vroegere opofferingen ten bate der menscheit had gedaan; een geestelijk wapen dat hij voeren kon door zijn geestelijke grootheid. De houding der Boeddha-figuren is overigens in hoofdzaak eender; het is de gewone zittende houding, die de Oosterling aanneemt, wanneer hij nadenkt, de gewone houding nu nog van iederen Javaan die zich op 's lands wijze rustig nederzet: gehurkt op den grond met de knieën wijd uiteen, neergelegd op den vloer. Naar iedere moedra draagt de Boeddha in die houding een anderen naam. De Westerling, dien dit vreemd mocht lijken, bedenke, dat zijn dagelijksch leven vol is van hetzelfde verschijnsel en dat hij dit dan heel gewoon vindt. Een politieagent in functie is agent, en een politieagent buiten functie is er geen; een tramconductor in functie is ambtenaar en buiten functie, zelfs als hij op dezelfde tramwagen staat, passagier. Een minister, een soldaat, een makelaar en een vuilnisman zijn dat als zoodanig, en verder niet, en dit is in den grond der zaak hetzelfde als de benamingen, die de Boeddhist aan de fasen van het Boeddha-schap geeft. Vier van deze geestelijke, Dhyani-Boeddha's beheerschen elk een der windstreken, een vijfde is de Boeddha van het zenith, en aldus bestrijkt het geestelijk leven der Boeddha's de aarde en den ganschen kosmos, het heelal: alles, wat is, wordt in sferen door zijn licht omvat. De Boeddha's stralen het van den Boroboedoer naar alle windrichtingen uit.

DE CHOW-CHOW

DOOR P. M. C. TOEPOEL

Seit einst die Treue sich aus der Welt verloren
Hat sie zum Sitz des Hundes Herz erkoren.

KELLERMANN.

HET is goed, dat Kellermann den Chow-Chow niet heeft gekend, want dan had hij inplaats van des Hundes geschreven des Chow-Chows of des Tschau Tschaus en dit was te bijzonder geweest om te treffen. ☼ Niet, dat in het algemeen de hond niet trouw zou wezen, maar de Chow is nog

opmerkelijk trouwer dan andere rassen. Hij wordt nooit meer dezelfde in andere, zelfs niet in de liefderijkste en gezelligste omgeving. Echtscheiding treft hem onherstelbaar, indien zijn lievelingsmensch daardoor uit zijn leven verdwijnt, zelfs wanneer de omgeving bij het oude en de overige leden van het gezin bij hem blijven. ☼ Wij namen in ons honden-republiekje de jonge Chow Chow-teef van vrienden op, die om gezondheidsredenen voorloopig een halfjaar naar Zwitserland moesten. We kenden Dalla reeds goed en zagen haar wel een paar maal in de week. ☼ Bij ons op de hei met de groote ren van ongeveer 5000 vierkante meter en toen nog de gastvrije Iersche wolfshonden als leiders der hondenbevolking, met de hondenvriendinnen: mijn vrouw en „Ou' Zus", die een „hondeluchtje" heeft, zooals men het noemt, en die zoo heerlijk voor honden koken kan, went — vaak tot teleurstelling zijner eigenaars — elke hond bij ons. ☼ Maar Dalla is nooit gewend. Wel sloot zij tenslotte vriendschap met Greate Pier, den jongen Ier van drie voet schouderhoogte en zeventig kilo, die haar heel den lieven dag met den wolvengreep op den rug wierp, zoodat zij de manen verloor en een kalen hals

CHOW-CHOW PUPS, 8 WEKEN OUD, UIT DEN
KENNEL VAN MEVR. ROES-ROES TE OOS-
TERBEEK

kreeg, wel zat zij al spoedig bij Ou' Zus, later bij mijn vrouw en op het laatst tweemaal even bij mij op schoot, doch er schortte haar wat. Kon zij even ontsnappen, dan ontvluchtte zij naar het dorp en wachtte op de stoep van haar huis op haar vriend. Tot wij haar terughaalden, waarop zij bedroefd, maar gewillig meeding. ☼ Een enkele maal trok het wildrijke boschje, waarlangs het heipad leidt, haar te sterk en zette zij met den jachtkreet, dien de Chow even anders uitspreekt dan andere rassen, haas, konijn of faizant na; waarover de jachtopzichter kwam klagen. ☼ Tot haar lievelingsmensch terugkwam en de zoo gereserveerde, ernstige, waardige, plechtige hond hem als een dol Fransch bulldogje in de armen sprong en hem onbedaarlijk liefkoosde. ☼

Wij drieën, die het bijwoonden, zagen ontroerd toe. Het Chineesche tooverhart was open en eindelijk konden wij er in kijken. ☼ Een klein, mal, druk hondje, dat giljetjes slaakte, likjes gaf en wel het liefst in de borst van zijn mensch was gekropen. Niet meer de hautaine vreemdeling, die, schoon hij al-

DE BEKENDE CHOW-CHOW ROCSLOW CORONET, DIE ONLANGS GESTORVEN IS

tijd hofflijk was geweest, toch tegenover ons en zelfs tegenover zijn hondevriendje een zekeren afstand had bewaard. ☼ Ik dacht aan de schrijvers, zelfs Britsche, van hen vooral de oudere, die den Chow als zuur zien en kennelijk nooit dit ras volledig hadden gekend, noch vermoogd hadden het aan te voelen. ☼ Zulk een trouw is een kostelijk bezit. Wien het ten deel valt, zal, indien hij de waarde er van beseft, er verlegen onder zijn als onder de liefde van een mensch en wenschen zich passend te gedragen. ☼ Ik onderschat de overgave van de andere honden, al of niet van ras, niet. Altijd stemt zij mij klein en ootmoedig. Maar bij den Chow is zij zoo héél sterk. ☼ Daarom moet alléén de ernstige mensch of het ernstige gezin een Chow nemen en bid ik, dat het ras bewaard mag blijven voor den geestdrifteling, die het eens eventjes populair zal maken. Wat al ellende zou uit zoo'n onbezonnenheid voortkomen! ☼ Maar mocht elke eenzame, mits zuivere of nog op te zuiveren mensch, een Chow tot trooster, ja vriend krijgen. ☼ Van hun trouw onder elkaar getuigt het volgende. De kapitein van een onzer zeeschepen had een Chowen-echtpaar, dat kindertjes kreeg. Op een morgen vallen de twee dreumesjes ravottend van het sloependek in zee. Zonder bedenken springt de moeder hen na. ☼ Nog grootscher is het gedrag van den vader. Hij kijkt overboord, meet de hoogte en volgt haar. ☼ Bravo voor Nederland! Het passagiersschip draait bij, een sloep wordt uitgezet, maar eer men haar bereikt, is heel de familie verdwenen. ☼ Men deelde mij mede, dat er tegenwoordig stammen ontstaan, die minder fanatiek trouw zijn. Ik hoop, dat dit op de vergissing berust, dat men kennelhonden, die nooit het gezinsleven hebben gekend, spoedig wennen ziet. Dit is heel iets anders. Men kan niet zeggen, dat een anker niet houdt, zoolang het niet is uitgeworpen. ☼ Want al schijnt de mensch de trouw naar de film te hebben verwezen — waar hij met de caricaturen van véél schoons samenwerkt — de trouw behoort bij den hond en de trouw is gansch de Chow. Het ras valt zonder haar ineen. ☼ Intusschen, het is niet aangenaam iemand naast ons te hebben, die ons beschaamt. Wij hebben een eerste kruising, Peterke Benjamin, die opvallend verstandiger is dan ik en ik erken, dat het mij wel eens hindert. Nu is dit wel iets anders, want meestal heeft de mensch meer verstand, terwijl toch ieder weet, dat de hond het in trouw wint. ☼ Behoef ik verder den afgemeten, altijd rustigen, zelfwerkenden Chow te omschrijven? Van nature kamerzindelijk en rein ook op zijn vacht. Wantrouwig tegenover iedereen, behalve de huisgenooten en zelfs tegen hen nog niet toeschietelijk of familiaar. Goed bewaker, zonder dat hij lichtvaardig bijt, behalve wanneer hij niet kan verhinderen, dat men hem op-

„HET GELE GEVAAR”. SCHILDERIJ DOOR FR. MELCHERS

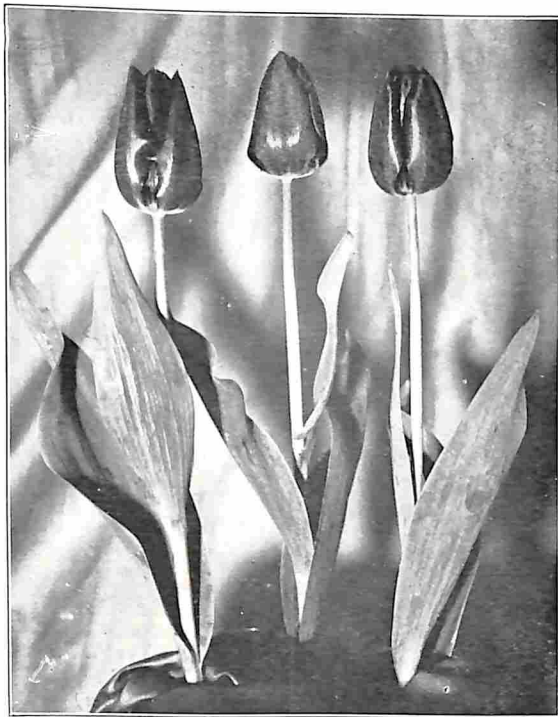
Ontoegankelijk, schier boosaardig, lijkt de Chineesche mensch, tot men de handen ziet, die zoo zacht het bidsnoer houden. Zoo lijkt het ook met de Chineeschen keeshond, den Chow-Chow, tot men hem kennen leert

beurt. Een hond, die door zijn voorkomen evengoed het erf schoonhoudt als een van veel grooter ras. Moordend vechter, zelf beschermd door zijn kalmte en door zijn vacht, maar geen ruziemaker. ☼ Wijlen Theo Marples schijnt evenals ik door den Chow gehapt te wezen, want hij schrijft zoo gevoelig „his bite is a particularly nasty one”. Laat mij hierbij zeggen, dat in mijn geval de Chow verplicht was mij te bijten. ☼ In huis een hond, wiens fysiek bestaan men nauwelijks opmerkt, maar wiens persoonlijkheid men gevoelt. ☼ Wie den Chow eenigszins wil begrijpen, moet Borel over China hebben gelezen en goed de reproductie van Melchers' schilderij in zich opnemen, die het karakter van China uitbeeldt. Melchers' Chinees is ook de Chow. Oppervlakkig bekeken ontoegankelijk, ja vijandig, machtig en schrand. Maar wie hem goed beziet, ontwaart in de fijne handen en in het zacht gebaar, waarmee zij het bidsnoer gebruiken, den verborgen, fijnen mensch. ☼ Af en toe trekt de Chow er graag alléén op uit. Ook het teefje. Hij weet buitengewoon goed zijn huis terug te vinden, kijkt verstandig uit in verkeer en stak, reeds lang voor de politie het in onze steden den voetganger begon te leeren, loodrecht de straat over. ☼ In zijn land is hij, zooals de Kees overal is geweest, de hond van den kleinen man en dus zijn Manusje van Alles. Hij trekt door het land met de kar. Hij bevaart stroom en zee op allerlei vaartuigen. Hij bewaakt erf en huis, maar ook het soms verwijderde rijstveld. In het Noorden, waar hij fors is, jaagt hij in meuten en trekt hij — daar gekruist met den laïka. En overal eet de mindere man hem, terwijl zijn jongen eene delicatessie vormen voor den rijke. Ash meent, dat men hem om zijn vacht slacht en het vleesch slechts bijproduct is, zoodat ook deze wreedheid op de schouders der bontdragende dames komt. ☼ Zijn Chineesche naam is wonk. Chow-chow is pidgin-English voor eten. Het ras is oud als zijn land zelf en het individu is taai en wordt oud als de Chinees. Hutchinson's encyclopaedie ziet in hem een afstammeling der beren om de zekerheid van beweging, ook bij springen en om zijn veilig liggen op een smalle plank. Een afstamming overigens, die aanvechtbaar is! Veelal denkt men aan verwantschap met de poolhonden. Ash haalt daar den Thibethond (als Patiala van het echtpaar Visser-Hooft) bij. ☼ De Chow blaft niet mooi en dan ook wijselijk zelden. Hadden menschen met een slechte stem maar zooveel zelfbeheersching! Hij munt niet uit in gezichtsvermogen, maar bijzonder in gehoor, terwijl zijn neus ook goed is. ☼ Gilbert White beschrijft in 1792 er reeds twee, die een buur uit China had meegebracht. In Mei 1893 verscheen de eerste op eene Britsche tentoonstelling. In 1895 werd de eerste vereeniging

voor het ras opgericht. De stam van Lady Faudel-later leidende stammen zijn de Rotchow en de Choonam. De eigenares der laatste kennel verkocht naar de Vereenigde Staten voor 1800 pond sterling hooger bedrag voor Choonam Brilliantina. ☼ In ons land komt hij sedert 1897 op de tentoonstellingen. Hij werd nooit talrijk en is hier thans van goed gehalte.

☼ België bezit twee sterke kennels, die niet schromen leidende honden uit Engeland weg te kopen. ☼ In Duitsland zag ik nooit veel belangrijks. ☼ Uiterlijk verschilt de Chow al even sterk van andere honden als innerlijk en men weet niet waar te beginnen. ☼ Ik heb mij nooit aan zijn blauwe slijmvliezen kunnen wenen en keek, wanneer ik een likje kreeg, altijd naar mijn hand of het een vlek had gegeven. Hutchinson's Dogencyclopaedia zegt, dat het eenige dier, dat deze eigenaardigheid met hem deelt, de ijsbeer is. Ik kan dit niet beoordelen, want ik heb nooit een gezonden ijsbeer gezien, daar ik deze dieren alléén in dierentuinen heb waargenomen. ☼ In type is hij een zwaargebotte kees met plat, breed hoofd en kaken, die tot voor aan toe breed blijven. Hij heeft weinig stop, de neus is breed en zwart, maar mag, evenals de oogen, licht zijn bij de lichtgekleurde honden. De oogen zijn klein, amandelvormig en donkerbruin. De ooren zijn klein, driehoekig, maar niet te puntig. Zij staan boven de oogen en zijn naar voren gericht. Spits de Chow de ooren, dan ontstaan de rimpels, die hem de vermaarde gelaatsuitdrukking geven. Dit effect bereikt de zwarte niet. Schedelbouw en beharing verleen hem het leeuwtype. ☼ De Chow staat op vier rechte beenen. Want de achterbeenen zijn ook vrijwel recht. Hij loopt daardoor als op stokken. De ronde voeten zijn zeer klein. ☼ Hoe rijker de droge vacht, hoe beter. Zij staat uit. Daaronder is het gewone dichte onderhaar. De staart mag niet te laag ontspringen. Zonder eerst omhoog te gaan, ligt hij met weinig krul stijf op den rug. ☼ De kleuren zijn rood, donker of lichter tot crème, zwart, blauw en wit. Behalve de onderkant van den staart en de broekharen, die lichter mogen wezen, moet de Chow streng éénkleurig zijn. ☼ Het gewicht is zeer verschillend. In China hangt het van de streek en haar werk af. In Europa geldt natuurlijk vóór alles type. Dit voorop gesteld wint de groote Chow. Vijfentwintig tot dertig kilo komt het meest voor. Maar er zijn reeds van achttien

en ook zwaardere dan dertig kilo. ☼ De oogleden zijn in dit, als in meer rassen, wel eens naar binnen gekeerd. Het is zaak, dit aan de Veeartsenijkundige Afdeeling van de Hoogeschool te Utrecht of door een in dit werk ervaren dierenarts te laten verhelpen. Deskundig uitgevoerd noemt Prof. Dr. A. Klarenbeek in zijne „Practische heilkunde van het kleine huisdier” de operatie eenvoudig, de bloeding gering, het risico klein. ☼ De jongen van Chows zijn bijzonder aantrekkelijk. Mijn eenige poging tot een wandelinkje met een Chow-pup in het dorp leidde tot eene vlucht bij eene bevriende familie. Geen vrouw of kind kon van hem afblijven.

PRINS VAN OOSTENRIJK, TYPE VAN ENKELE VROEGE TULP
(Foto Benco Bloembollenbedrijf, Hillegom)

MR. VAN DER HOEFF, TYPE VAN DUBBELE VROEGE TULPEN
(Foto Benco Bloembollenbedrijf, Hillegom)

Tulpen voor de kamer

DOOR G. KROMDIJK

TULPEN voor de kamer? Wel, zult ge vragen, is dat nu een onderwerp voor een artikel? Den geheelen winter heb ik tulpen in mijn kamer, enkele en dubbele, met of zonder franje, met korte en lange stelen, waarop gevlekte, gestreepte, gevlamde en éénkleurige bloemen. We kennen reeds alle mogelijkheden met de tulp als snijbloem

en nu wilt ge ons toch nog iets vertellen over diezelfde tulpen? ☼ Inderdaad, maar ik wil niet vertellen over de tulpen die bij duizenden, beter bij miljoenen door de Rijnsburgsche „broeiers” in bloei worden getrokken, doch over het vervroegen van tulpen in de kamer. ☼ Het is natuurlijk heel gemakkelijk een paar maal in de week een bosje tulpen te kopen, maar dit geeft zoo weinig voldoening. Het is uit den aard der zaak aardiger als we de bloemen zelf in bloei getrokken hebben. Van in bloei trekken mogen we eigenlijk niet spreken, dat is iets waar men speciaal voor ingericht moet zijn. Doch vervroegen, heel kalm aan vervroegen, dat is iets, wat in de huiskamer heel goed gaat. ☼ Het vervroegen van bolgewassen is een heel aardige bezigheid, en jaarlijks worden er dan ook heel wat Hyacinthen en Narcissen, vooral Paperwhites, voor gebruikt. Dat men echter ook heel goed tulpen in de kamer kan vervroegen, is iets, dat maar weinigen schijnen te weten. Toch gaat het heel goed, als we maar met enkele dingen rekening houden. ☼ In de eerste plaats bestellen we de benodigde bollen — dit geldt voor alle te vervroegen bollen — bij een solide firma. Bloembollen om te vervroegen moeten van de allerbeste kwaliteit zijn, anders krijgt men

absoluut geen gunstige resultaten. Er kan iets aan den bol mankeeren, zonder dat ge er iets van zien kunt, daarom is het koopen van bloembollen heelmaal een vertrouwenskwestie. ☼ Koopt U in ieder geval geen bollen aan de deur, want al zouden ze gezond zijn, dan zijn ze voor het vervroegen in huis nog ongeschikt, omdat het de goede soorten niet zijn. Deze zijn er slechts enkele. ☼ Een tweede vereischte is de bollen zoo vroeg mogelijk te bestellen. Doet het nu, dan zijt ge tenminste vroeg genoeg, en vermeldt er dan bij, als ge zelf geen keuze kunt maken, dat ze voor kamercultuur bestemd zijn. Zoodra men de bollen ontvangt, pakt men ze uit de zakken, daar ze anders spoedig „zweeten”, zooals de kweeker zegt. Men legt ze een paar dagen te drogen op een luchtige, koele plek, doch niet in den tocht. Zijn ze goed droog, dan kan men met het oppotten beginnen. Voor de vroege soorten liefst niet later dan eind September en voor de latere soorten uiterlijk eind October. ☼

Dat oppotten is een heel secuur werkje, d.w.z. de grond, dien men er voor gebruikt, moet schimmelvrij zijn; er mogen zich dus geen stokjes of andere

vergaane resten in bevinden. Gebruik dus geen bladaarde, maar liever gewone, zuivere tuingrond, waarop tevoren geen bollen groeiden. Tulpen zijn n.l. zeer vatbaar voor ziekten, welke zwammen gemakkelijk door den grond overgebracht kunnen worden. ☼

Men behoeft den grond niet speciaal te bemesten, immers een bol bestaat uit schubben, die reservevoedsel bevatten, dat in water oplosbaar is en later door de wortels opgezogen moet worden. ☼ Naast zuivere aarde is ook de keuze van den bloempot van belang. Alleen

in oude, goed gereinigde potten bereikt men goede resultaten. Het gebruik van geverfde en geglazuurde potten moeten we ten sterkste ontraden. Op den bodem legt men een paar potscherven, met den bollen kant naar boven, zoodat het overtollige water gelegenheid krijgt om weg te vloeien. Daarna vult men de potten met aarde tot een cm of drie onder den rand, om er vervolgens de bollen op te plaatsen. Ze moeten zoo geplaatst worden, dat ze een paar cm met hun neus boven de aarde uitkomen. Hoeveel men er voor een bloempot nodig heeft, hangt natuurlijk van de grootte af: als regel zet men ze zoo, dat er tusschen de bollen onderling een vingerdikte ruimte is. Voorloopig moeten de potten nu op een schaduwplekje in den tuin ingegraven worden, zoodat er ongeveer 10 cm aarde op de potten komt. ☼ Dat plekje in den tuin moet goed zijn, want als ze niet op tijd tot wortelvorming overgaan, is de kans op succes gering. De aarde, waar men ze ingraaft, moet behoorlijk vochtig

zijn; heeft men een drogen herfst, dan is gieten noodzakelijk. Denkt U er echter om, dat ze niet op een plek komen te staan, waar het water niet wegvloeien kan. Be-

gint het hard te vriezen, dan brengt men er een laagje turfmois, riet of blad op, niet omdat ze zouden bevriezen, maar omdat men midden in den winter de potten als het noodig is, er uithalen kan. ☼ Jammer genoeg heeft niet iedereen een tuintje, maar ook voor hen is er raad.

MENDELTULP MERCURIUS IN POT.
IN EEN KAMER GEKWEEST
(Foto Benco Bloembollenbedrijf, Hillegom)

DUBBELE VROEGE TULP „PEACH BLOSSOM”
(Foto Benco Bloembollenbedrijf, Hillegom)

Men plaatst de potten in een donkere, koele kast of kelder en controleert nu en dan of de aarde niet te droog wordt. Om het omhooggroeien der bollen — door de beworteling — te beletten, moet er iets zwaars op gelegd worden, leest men veelal. Maar

als dit even vergeten wordt, zijn de neuzen krom. Graaft U de potten liever in een kistje met aarde, zoo dat de potten ongeveer 10 cm beneden den bovenrand van het kistje blijven. Door die ruimte op te vullen met aarde, heeft men van kromgroeien geen last, en volgt men ook meer de natuur. ☼ Wanneer de bollen nu naar binnen mogen, d.w.z. in de warmte? Dit is nogal verschillend en hangt af van de soort en oppottijd. Misschien wilt ge de Duc v. Tholl-tulpen met Kerstmis al in bloei hebben? Voor den bloemist is dit een klein kunstje, maar in de kamer valt het heusch niet mee, en ik zou zeggen: zet een dergelijk vroegen datum liever uit het hoofd. Als ge de Ducjes en de enkele vroege tulpen, zooals Brilliant Star, in de tweede helft van Januari in de warmte brengt, is dat vroeg genoeg. De eerste bloemen blijven soms nog wel eens erg laag, dat kan men voorkomen door de potten in een kist in die gesloten kist donker is, rekken de bloemstems afdekken, terwijl men dan met een laagje nat het gieten niet te vergeten. Hebben de potten er een kleine week in gestaan, dan zet men ze in het licht, een paar dagen later in de volle zon. Een geregelde temperatuur van 60—65° F. is gewenscht. Staan ze eenmaal in bloei, dan plaatst men ze wat koeler en uit de zon. In Februari dan is zoo'n kist niet meer noodig, doch plaatst men ze direct in het licht. Goede resultaten bereikt ge door de volgende soorten in opvolging binnen te brengen: Alle Duc v. Tholl-tulpen, enkele vroege tulpen zooals Brilliant Star, rood; Mon Trésor, geel; Rose Précose; Gen. de Wet, oranje; Prins v. Oostenrijk, oranje-rood; Ibis, rose. Goede dubbele tulpen zijn o.a. Couronne d'Or, geel met oranjebruin; Murillo, zacht rose; Peach Blossum, rose en Boule de Neige, zuiver wit. Onder de nieuwe Mendel-tulpen zit ook dankbaar materiaal, we noemen o.a. Mercurius (zie afb.), Early Beauty en The Rose.

De MARKIEZIN DE POMPADOUR had drukken omgang met de grooten van haar tijd, zooals Turgot, Buffon, Helvetius, d'Alembert, Diderot. Lodewijk XV daarentegen vond hen slechts een troep klaploopers en toen men hem eens verzocht, eenigen op te nemen in zijn hofstoet, riep hij uit: „Wat, dat alles moet met mij eten?”

EEN CHAKASSENDORP

DE SJAMANISTISCHE PRIESTERES, IN EXTASE DANSEND
BIJ DE PRIMITIEVE VOLKEREN
VAN RUSSISCH-AZIË
(Vervolg van bladz. 531)

IN het dilemma tusschen de nieuwe leerstellingen van het godsdienstlooze Rusland en de leer, die de popen van den Tsaar hun gebracht hadden, wonnen de sjamanen weer eenigszins in aanzien. Wij vroegen waar de priesteres woonde. Dit was niet zoo gemakkelijk vast te stellen, want de Khakassen trekken 's-zomers uit hun houten winterkwartieren weg, opdat hun paarden niet ontijdig de weidevelden afgrazen, welker gras hun wintervoedsel zal zijn. ☼ Maar een uurtje verder, op een plek waar de dorpe-lingen juist aan het houthakken waren, zouden wij haar wel vinden. Spoedig waren wij ter plaatse, waar gevelde woudreuzen in stukken gezaagd werden, die tot groote hoopen werden opgetast. Voor een van deze hoopen zat een man, de lange Khakassen-pijp in den mond, op zijn gemak hout te klooven. Wij moesten ons gesprek weer op zijn Oostersch inkleeden, begonnen dus over het weer, zijn gezondheid, of de tabak die hij rookte lekker was en boden hem tegelijk een paar pakjes van onze eigen tabak aan. Hij was de echtgenoot van de vrouwelijke sjamaan en schudde bedenkelijk het hoofd, toen wij te kennen gaven, dat wij zijn vrouw wilden zien dansen. In de eerste

plaats waren daar de wetten van den stam, die zulk een profaneering niet duldden, maar ook en even belangrijk en gewichtig, de bepalingen van den Sowjet-staat, volgens welke de vrouw overal gelijk gerechtigde burgeres was en haar anachronistische positie als dorpestoovenares afgeloopen moest zijn. ☼ Tenslotte verscheen zijn vrouw in den ingang van de hut, een forsche gebouwde boerin met krachtige, ras-kenmerkende trekken, wier gang duidelijk verried dat zij geschoold was in de inheem-

sche dansen. Het zonderlingst was echter, dat zij lange zwarte vlechten had, zóó lang, dat deze tot over het middel reikten. Hier waren beide einden samengebonden met, naar ik zag, toen zij zich om-draaide, een zeldzaam, uit Europa geïmporteerd artikel, nl. een veilig-

heidsspeld. Achter een houten schutting ver-richtte zij voor ons het traditioneele ritueel. Zij was precies zoo gekleed als een mannelijke sja-maan: met belletjes en vleugels aan de schou-ders, terwijl zij de too-vertrommel met het uit hout gesneden goden-beeld in de hand droeg. Haar gezicht was nu ech-ter bedekt met een mas-ker, bestaande uit lange roode en zwarte banden, die van het voorhoofd tot op de borst hingen. De priesteres verbergt nl. haar sekse, want de stand

der sjamanen staat boven de geslachten. Toch kon men, toen zij in een kring begon rond te draaien, begeleid door het doffe dreunen van haar trom,

aan de dikke vlechten, die rechts en links uit het masker te voorschijn kwamen, de vrouw herken-nen. Toen echter ver-dwenen in het extatische rondwervelen, het wap-peren der vele banden en veeren en verdere ver-sierselen, bij het stam-pen der voeten, het rom-melen van de trom, het snerpen der belletjes, ge-leidelijk alle omtrekken en wij zagen niets meer voor ons dan een rond-tollende kleurige massa, als het ware een personi-ficatie van het oude, pri-mitieve geloof dezer Si-berische stammen. ☼

Maar de nieuwe tijd heeft zijn intocht gehouden, ont-nuchterend, zakelijk en alle Aziatische roman-tiek verdringend. In de steden van Siberië liggen in de door den Sowjet-staat ingerichte coöpera-tieve winkels van Omsk tot Wladiwostok overal dezelfde artikelen, die in groote hoeveelheden uit Europa oostwaarts gebracht worden. Men kan echter slechts datgene koopen, wat kort tevoren ontvangen is en noodzakelijkerwijze zijn de zendingen meestal beperkt van omvang. Ieder heeft recht op zijn bepaald aantal meter stoffen, op een der vijfduizend linnen petten met papieren klep, waarvan op zekeren dag een model in alle

etalages hangt. Toen een kist met nikkelen horloges, onhandige knollen, in de stad kwam, waren die in enkele dagen uitverkocht. Op onze reis, in de zomer-maanden, was overal fruit in overvloed te verkrijgen. De uitgebreide keuze, boschaardbeien, frambozen, aalbessen, vooral appel-

vernietigde alle ideeën van een ongestuurd Sib-erië. Toen wij echter een keer Europeesch wilden eten, bleken de prijzen hiervan ontzaglijk hoog. Een kleine bus inge-maakte vruchten, in onze Europeesche winkels een volksartikel, was een niet te betalen luxe en dan had de inhoud ook nog een duidelijk merkbaaren blikmaak, waarschijnlijk omdat jarenlang zich geen inheemsche koper voor het onbetaalbare artikel opgedaan had. ☼ Te Mi-noessinsk hadden wij ken-nis gemaakt met een Kha-

heel knap en had lange kassisch meisje. Zij was zwarte vlechten, waarin zij zware Tsarenroebels ge-vingen wij met haar mee, vloten had. Meermalen

CHAKASSEN

VROUW VAN DEN CHAKASSENSTAM

een kraam op de markt. Hier lagen armbanden en kammen van groen celluloid, het nieuwste goed-koop modeproduct van Europa. Zij kon zoo moei-lijk kiezen tusschen armband en kam, dat wij haar beide lieten behouden. Zij deed ze ter plaatse aan, een stillen, blijden glimlach op het gezicht.